

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV ČESKOSLOVENSKÉ AKADEMIE VĚD
V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

1983

BRNO 1985

NEOLITHISCHE KERAMIK AUS RAŠOVICE /Bez. Vyškov/

Stanislav Stuchlík, AÚ ČSAV Brno
/Abb. 19:2/

Im Herbst des Jahres 1983 brachte A. Moravec Fragmente eines neolithischen Gefäßes, das ihm L. Levičková aus Brno auf seinem Arbeitsplatz übergab. Das braunschwarze Gefäß hat einen konischen Oberteil, einen runden Bauch mit 4 kleinen Osen und einen mässig gewölbten Boden /erh. H. - 7,9 cm; ϕ des Bauches - 12,4 bis 12,8 cm/. Nach dem Bericht von A. Moravec stammen die Scherben von dem Aushub für einen Brunnen auf dem Grundstück beim Wochenendhaus von L. Levičková in Rašovice. Nach den Angaben von L. Levičková soll das Gefäß auf dem Abladeplatz des Ausführes bei der Strasse Rašovice-Heršpice gefunden worden sein. Die genaue Lokalität kennen wir also nicht, allerdings wahrscheinlicher scheint die Information über den Fund im Aushub für den Brunnen zu sein, was offensichtlich L. Levičková aus Furcht vor einer eventuellen archäologischen Untersuchung, geheim halten wollte. Das Gefäß können wir rahmenhaft in das Neolithikum datieren.

REVIZNÍ VÝZKUM NA ENEOLITICKÉM MOHYLNÍKU U SLATINEK /okr. Prostějov/

Alena Prudká, Muzeum Prostějovska Prostějov
/Obr. 19:1/

V červenci 1983 provedlo Muzeum Prostějovska výzkum jedné z neprokopaných mohyl na mohylníku "Nad Ostichovcem" /A. Gottwald jich v letech 1920 - 1921 prokopal 14, další 3 prokopal J. Všeticka/. Mohyly obsahovaly většinou 1 hrob, jen tři měly po dvou hrobech. Hroby byly umístěny většinou excentricky a v konstrukci bylo většinou užito kamenů. Náš výzkum tato zjištění A. Gottwalda rovněž potvrdil.

Hlinitý nánosy zkoumané mohyly tvořil nepravidelný ovál orientovaný ve směru SZZ - JVV o rozměrech 12,4 x 6,7 m, převýšen byl maximálně 35 cm nad úroveň okolního terénu. Tvořila jej lehká okrová hlína. Mohyla obsahovala dva žárové hroby rozdílné konstrukce. Hrob č. 1 byl situován excentricky /severně od středu mohyly/. Na úrovni dna mohyly byl sestaven věnec z lomového kamene o průměru 155 x 175 cm a pod jeho jižním okrajem byla kónicky se zužující hrobová jáma /její horní ϕ byl 55 cm, hloubka od povrchu nánosy byla 75 cm/. Žárový pohřeb byl uložen v hrncovité nádobě, na ní byly otočeny dnem vzhůru dřevěná a dvojjáchá amforka. Hrob č. 2 byl uložen centrálně na úrovni dna mohyly. Obsahoval žárový pohřeb v míse a zbytky několika zcela rozpadlých nádob. Z jedné strany byl přiklopen jedním kamenem. Hrob a jeho bezprostřední okolí byly silně narušeny kořeny stromu a nebylo možno zjistit stopy eventuálního druhotného zapuštění. V hlinitém nánosy byly na několika místech nalezeny fragmenty jednoho sekeromlatu vybrouše - ného z vápence. Materiál odpovídal keramice z ostatních mohyl prokopaných A. Gottwaldem.

Revisionsgrabung auf dem äneolithischen Hügelgräberfeld bei Slatinky /Bez. Prostějov/. Im Juli 1983 führte das Museum in Prostějov die Grabung eines von den nicht ausgegrabenen Hügelgräbern auf dem äneolithischen Hügelgräberfeld "Nad Ostichovcem" durch, wo in den Jahren 1920 - 1921 A. Gottwald 14 Hügelgräber und J. Všeticka 3 Hügelgräber durchgrab. Das von uns untersuchte Hügelgrab hatte eine erdige Aufschüttung im Ausmasse von 12,4 x 6,7 m und enthielt zwei Brandgräber von unterschiedlicher Konstruktion /eines in einer Grabgrube unter dem Boden des Hügelgrabes eingetieft, das zweite zentral im Bodenniveau angebracht/.

DIE XVII. GRABUNGSETAPPE IN HLINSKO BEI LIPNÍK NAD BEČVOU /Bez. Přerov/

Jiří Pavelčík, AÚ ČSAV Brno

In den Tagen vom 4. Juli bis 26. August 1983 setzte die siebzehnte Grabungsetappe auf der Höhensiedlung der Träger der kannelierten Keramik "Nad Zbruzovým" in Hlinsko bei Lipník nad Bečvou fort. Im Verlaufe der Terrainarbeiten öffneten wir vier Sonden: Nr. 77/83, 78/83, 78/A/83 und 78/B/83, im nordöstlichen und nordwestlichen bis westlichen Sektor der Niederlassung. Die Grabungsarbeiten waren ziemlich durch die aussergewöhnliche Trockenheit erschwert. Die Profile sowie das Liegende trocknete rasch aus und wurden unleserlich. Diese Situation äusserte sich besonders auf den Hängen von "Židova debra", die den Ostrand des Siedlungsplateaus begrenzen. Aus diesen Gründen mussten wir die Grabung in Sonde S-77/83 unterbrechen und ihre Beendigung für die nächste Saison verschieben, bis die Schichten unter dem Einfluss des feuchten Winter- und Frühlingswetters genügend durchdrungen werden.

Die Aufgaben, die wir verfolgten konzentrierten sich auf:

1/ den nördlichen Teil des nordöstlichen Hanges der Sporenlage. Hier bemühten wir uns in Sonde S-77/83 die Fortifikation zu erfassen und gleichzeitig die Ergebnisse der geophysikalischen Messungen zu beglaubigen, die in diesem Raume durchgeführt worden waren. Die Sonde legten wir nämlich in den zentralen Teil

der umfangreichen Anomalie an, die die Schichtenlinien des Hanges verfolgt. In ihrer Mitte ist sie jedoch markant verengt, so dass sie die Form eines liegenden Achters hat. Durch die Sonde erfassten wir die Steindestruktion einer vorläufig näher nicht definierbaren Konstruktion und zwei tiefe zylinderförmige Lehmgruben /Obj. 12 und 13/83/. Wie ich bereits angeführt habe, waren wir gezwungen wegen der absoluten Unleserlichkeit der Profile sowie des Liegenden /nicht einmal das Besprengen half/ die Grabung der Sonde und des Obj. 13/83 zu unterbrechen.

2/den nordwestlichen bis westlichen Sektor des Siedlungsplateaus. Hier verfolgten wir die Besiedlung und die Dichte der Siedlungsobjekttypen. Durch Sonden des Komplexes S-78/83 erfassten wir 17 Siedlungseinheiten. Die bedeutendste von diesen ist Hütte Obj. Nr. 443 /arbeitsgemäss als Gräbchen Ž-2/83 bezeichnet/, aus der wir ca. 3 m eines Gräbchens erfassten, das zum Einsetzen der Pfostenkonstruktion für die Hüttenwand diente. Das Gräbchen war mit senkrecht aufgestellten flachen Steinen ausgelegt und auf der Nordseite /d.h. in den Hang/ von einer Pfostenreihe gesäumt. Zur Hütte gehörte ferner der in den Hang eingelassene Teil eines Plateaus mit gestampfter Terraiherrichtung und eine mächtige Mahlunterlage. Die Grabung der Hütte wird in der nächsten Saison beendet werden. Ausser dieser stiessen wir auf den Teil eines ähnlichen Fundamentgräbchens einer Hüttenwand /Ž-1/83/ im mittleren Teil der Sonde. Die übrigen gefundenen Objekte können wir als Keller /11 Objekte/, Getreidegruben /2 Objekte/ betrachten. Für die Lösung der chronologischen Beziehungen der Lokalität wird die Superposition der Objekte wichtig sein, die im Raume des Hüttenplateaus - Obj. Nr. 443 /Obj. 16-18/ und Obj. Nr. 1 /Obj. 1, 11 und Ž-1/ erfasst wurde. Von den Funden ist die Kollektion von Kernen /52 St./ und Arbeitswerkzeug aus Objekt Nr. 18/ 83 interessant, die zur Herstellung von Spaltindustrie dienen.

ENEOLITICKÉ OBJEKTY V OPAVĚ-PALHANCI /okr. Opava/

Jiří Pavelčík, AÚ ČSAV Brno

V říjnu 1983 se uskutečnila první etapa výzkumu rozsáhlého objektu zjištěného ve východní stěně opuštěné pískovny, ležící severně od osady Opava-Palhanec. Lokalita se nachází severně od řeky Opavy v prostoru kóty 273,8. O nalezení objektu bylo referováno v souvislosti se zjišťovacím průzkumem v roce 1982 /PV 1982, Brno 1984, 20/. Tehdy při zaměřování profilu objektu byla mimo jiné zachráněna částečně poškozená hlavička berana, datovaná nalezenou keramikou do boletázské fáze kultury lidu s kanelovanou keramikou.

Úkolem výzkumu v roce 1983 bylo zjistit šířku neporušené části objektu, jehož profil ve stěně pískovny je 11 m dlouhý. Získané údaje mají sloužit k rekonstrukci tvaru a funkce objektu a stanovit rozsah dalších výkopových prací. Dále jsme chtěli zjistit, zda dolní z dvou vrstev vyplňujících objekt a výrazně se od sebe odlišujících, resp. od sebe oddělených mazanicovou či žlutkovou mezivrstvou, je chronologicky a kulturně shodná s horní nebo ne. Při studiu materiálu a dokumentací z výzkumů, které byly prováděny při otvírání pískovny V. Šikulovou ze Slezského muzea se objevila možnost, že se jedná o část jednoho z hliníků /PV 1970, 75/ částečně prozkoumaného již v této době. Dolní část záspy pak měla obsahovat materiál lengyelské kultury s příměsí mladé vypíchané keramiky a s vlivy z oblasti malické kultury, s vrchní KNP.

Sonda položená ve střední části objektu a dlouhá 300 cm nedosáhla východního okraje objektu. Získaný materiál jednoznačně datuje obě vrstvy do období KK, i když jeden zlomek z dolní vrstvy nasvědčuje tomu, že by mohl být starší /Lg/. Nejvýznamnějším nálezem byla druhá polovina kamenné palice, jejíž první části jsme získali v roce 1982 cca o 3 m jižněji.

Mimořádné sucho, které způsobilo značnou nečitelnost profilů a detailů na podloží a značnou kompaktnost záspy způsobilo, že v roce 1983 jsme již ve výzkumu nepokračovali.

Literatura:

Pavelčík, J. Eneolitické objekty v Opavě-Palhanici /okr. Opava/. PV 1982, Brno 1984, 20.

Šikulová, V. 1971: Záchrané výzkumy v pískovnách ve Vávrovicích-Palhanici /okr. Opava/, PV 1970, Brno 1971, 75.

Aeneolithische Objekte in Opava-Palhanec /Bez. Opava/. Im Jahre 1983 wurde von Angestellten des AÚ ČSAV - Expositur Opava die Beglaubigungsgrabung eines umfangreichen äneolithischen Objektes in Opava-Palhanec auf der Kote 273,8 verwirklicht. Mit Rücksicht zu den ungünstigen klimatischen Bedingungen /aussergewöhnliche Trockenheit/ wird die Grabung erst in der folgenden Saison beendet werden.

P ŘEHLED V Ý Z K U M Ů 1983

Vydává:	Archeologický ústav ČSAV v Brně, sady Osvobození 17/19
Odpovědný redaktor:	akademik Josef P o u l í k
Redaktoři:	Dr. A. Medunová, Dr. J. Meduna, Dr. J. Říhovský
Překlady:	Dr. R. Tichý, E. Tichá
Kresby:	A. Krechlerová /pokud není na tabulce uveden jiný autor/
Na titulním listě:	stříbrné nákončí opasku z kostrového hrobu z období stěhování národů v Boroticích /okr. Znojmo/
Tisk:	Moravské tiskařské závody, n.p. Olomouc, závod Gottwaldov, provoz 34 - Kyjov
Evidenční číslo:	ÚVTEI - 73332
Vydáno jako rukopis:	400 kusů - neprodejně